

Na każdej polskiej monecie kolekcjonerskiej znajdują się:

- nominal
- wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej
- napis: Rzeczpospolita Polska
- rok emisji

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci oraz do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie: nbp.pl/plany-emisyjne

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerem 22 185 17 05.

Sprzedaż wartości kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

8 listopada 2023 roku Narodowy Bank Polski planuje wprowadzenie do obiegu monety okolicznościowej w standardzie obiegowym o nominale 5 zł z serii „Odkryj Polskę” – „Gościkowo-Paradyż – pocysterski zespół klasztorny”.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych. Więcej o NBP: nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość polskiego pieniądza

NARODOWY
BANK POLSKI

250. rocznica powołania Komisji Edukacji Narodowej

Monety kolekcjonerskie

250. rocznica powołania Komisji Edukacji Narodowej

12 października 2023 roku Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu srebrną monetę o nominale 10 zł „250. rocznica powołania Komisji Edukacji Narodowej”.

Komisję Edukacji Narodowej powołano z inicjatywy króla Stanisława Augusta Poniatowskiego uchwałą sejmu rozbiorowego z 14 października 1773 r. Komisja była pierwszą – nie tylko w Rzeczypospolitej, ale i w całej Europie – państwową instytucją oświatową. Podstawą finansowania jej działalności stały się dobra pozostałe po kasacie zakonu jezuitów. Początkowo w skład KEN wchodziło czterech senatorów i czterech posłów. Komisarze nie pobierali wynagrodzenia.

Przed nowo powstałym urzędem postawiono zadanie przygotowania jednolitego systemu szkolnictwa. Fundamentem reformy miał być nowy układ i porządek nauk, oparty na aktualnej wiedzy, odkryciach i dokonaniach ówczesnego świata uczonych. Ekspertsi opracowali trzystopniowy system kształcenia. Na poziomie podstawowym funkcjonowały szkoły parafialne, na średnim – wojewódzkie, a na wyższym – uniwersytety w Krakowie i Wilnie. W pracach uczestniczyli nie tylko rodzimi specjaliści, lecz także najwybitniejsi uczeni europejscy. Wprowadzono przedmioty przyrodnicze, fizykę, rozszerzoną matematykę, historię powszechną i narodową, geografę, elementy nauk rolniczych i medycznych, wychowanie moralne i fizyczne. Uczący się mieli nabywać kompetencje praktyczne. Jednocześnie wskazano konieczność kształcenia rolników oraz dziewcząt ze stanów mieszczańskiego i włościańskiego. Ograniczono naukę łaciny na rzecz języka polskiego. Powstała pierwsza narodowa gramatyka, będąca ważnym narzędziem walki o nadanie odpowiedniej rangi językowi ojczystemu. Postulowano wyposażenie każdej szkoły w pomoce dydaktyczne oraz wzbogacanie bibliotek szkolnych.

Niestety niektórych dalekosiężnych projektów nie udało się zrealizować. Komisja napotykała też opór ze strony bardziej konserwatywnej szlachty, jednak działała bez większych przeszkód do 1793 r. Szereg

przyczyn destabilizujących państwowość w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej wpłynął negatywnie na działalność urzędu. Konfederacja targowicka ograniczyła kompetencje Komisji, podzieliła ją na koronną i litewską, ale instytucji nie zlikwidowała. Ostatnie posiedzenie KEN odbyło się 14 kwietnia 1794 r., miesiąc po wybuchu insurekcji kościuszkowskiej.

Komisja Edukacji Narodowej w ciągu dwudziestu lat swojej działalności wykształciła i wychowała wielką liczbę światłych rodaków. To oni, odznaczający się gruntowną wiedzą o polskiej wolności, suwerenności i kulturze, przekazali te wartości oraz świadomość narodową kolejnym pokoleniom.

Nominał 10 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: lustrzany, wysoki relief

średnica: 32,00 mm

masa: 31,10 g

brzeg (bok): gładki

nakład: do 10 000 szt.

Projektantka: Dominika Karpińska-Kopiec
Emitent: NBP

Na zlecenie NBP monety wyprodukowała
Mennica Polska SA

Rewers monety przedstawia kompozycję z książek ozdobioną gałązką laurową oraz cytatem z pierwszego uniwersału Komisji Edukacji Narodowej z 24 października 1773 r. Na awersie znajduje się wizerunek pieczęci Komisji Edukacji Narodowej. W polu pieczęci widnieje okrągła tarcza pięciopolewa, na niej herb Korony i Litwy, na tarczy sercowej – Ciołek, herb rodzinny króla Stanisława Augusta. Wokół pieczęci napis w otoku: *Collegium Praefectorum Publicae Institutioni* (dosłownie: Zgromadzenie przełożonych nad edukacją publiczną). Tekst nawiązuje do oryginalnej nazwy ustawowej: Komisja nad edukacją młodzieży narodowej szlacheckiej dozór mająca.

dr Magdalena Ślusarska